

SLABA PODRŠKA PLANU O OSNIVANJU BALKANSKOG SUDA ZA RATNE ZLOČINE

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Protivnici kažu da predlog na papiru izgleda dobro, ali da u stvarnosti postoje mnoge praktične prepreke. Gnevni zbog toga što osumnjičeni za ratne zločine izbegavaju pravdu bežanjem preko granice, bosanski su zvaničnici predložili da se – kada za dve godine bude zatvoren Haški tribunal – osnuje jedinstveni sud za bivšu Jugoslaviju.

Taj predlog je naišao na slabu podršku ostalih zemalja balkanskog regiona, ali i izazvao određena zanimljiva razmišljanja o tome šta da se radi kada Tribunal bude zatvoren.

Haški tribunal sva suđenja mora okončati do kraja iduće godine, a žalbene postupke do kraja 2010., pri čemu je nekolicina ključnih osumnjičenika za ratne zločine još uvek na slobodi.

Glavni državni tužilac Bosne i Hercegovine, Marinko Jurčević, posebno je nezadovoljan zbog problema sa dvostrukim državljanstvom. Osumnjičenik koji, recimo, ima hrvatski ili srbijanski pasoš može napustiti Bosnu znajući da neće biti izručen. Stoga je Jurčević i predložio regionalni sud.

„Bio bi to način da se reše sva pitanja o kojima ljudi govore“, rekao je on nakon debate koju su, o izazovima suđenja za ratne zločine, vodili glavni tužioci iz regiona.

„To bi takođe bio i metod da se svetu pokaže kako ćemo samo posredstvom regionalnih integracija biti u stanju da se izborimo sa zločinima, ratnim zločinima koji su počinjeni.“

Priroda rata u bivšoj Jugoslaviji, gde su se etnički Srbi i etnički Hrvati borili u Bosni ili Hrvatskoj, dovodi i do toga da je pravda u neuobičajenoj meri ometana pitanjima jurisdikcije. Za Tribunal to nije bio nikakav problem, pošto on može da zahteva izručenja iz svih zemalja, ali za lokalne sudove predstavlja izvor frustracije.

Predsednica Državnog suda Bosne i Hercegovine, Medžida Kreso, izjavila je za sarajevski list Dnevni avaz da bi regionalni sud mogao suditi beguncima koji bi uspeali da izbegnu hapšenje do 2010. Inače se i najznačajniji optuženici – lideri bosanskih Srba, Radovan Karadžić i Ratko Mladić – još uvek nalaze na slobodi.

Ona je rekla da bi sedište balkanskog suda moglo da bude u Zagrebu, Sarajevu ili Beogradu, te da bi on radio po standardima koji se trenutno primenjuju u Hagu.

„Sudije bi mogle da budu iz Hrvatske, Bosne i Srbije, pa zašto da ne i iz Makedonije“, izjavila je Kreso.

No, za međunarodne eksperte i zvaničnike iz Srbije i Bosne, ovaj predlog predstavlja tek lepu želju koja je u neskladu sa onim što se dešava u poslednjih nekoliko godina, tokom kojih su ogromna sredstva uložena u

jačanje lokalnih sudova.

„To je lepa ideja na papiru, ali u stvarnosti postoji previše praktičnih prepreka“, rekao je Džejms Roudhejver (James Rodehaver) šef Organizacije za bezbednost i saradnju u evropskom odeljenju za ljudska prava i vladavinu zakona u Sarajevu.

On je procenio da bi bilo potrebno barem dve ili tri godine samo za okupljanje i obuku osoblja koje bi regionalnom sudu bilo neophodno kako bi počeo da funkcioniše efikasno, pri čemu u to nije uračunato vreme za političke pregovore koji bi bili potrebni za njegovo uspostavljanje.

„Ne mislim da region raspolaže sa dve do tri, ili čak četiri godine tokom kojih bi trebalo načiniti tu vrstu iskoraka“, rekao je on. „Nakon što je toliko sredstava i toliko vremena i političkog kapitala uloženo u poboljšanje sudskih sistema u regionu, sada je bolje da ti sistemi budu tretirani kao odgovorni.“

A kako bi sud uopšte funkcionisao?

„Ova ideja nije dobra, zbog toga što je međunarodno pravo jedan veliki princip koji mora podjednako važiti za svakoga. Moje je mišljenje da Međunarodni sud pravde (MSP) mora biti priznat kao jedini međunarodni sud za sve zemlje“, rekao je beogradski advokat i međunarodni pravni ekspert Ivan Bajazit.

„Čak i ukoliko bi bio osnovan, takav regionalni sud bi morao da bude pod jurisdikcijom Ujedinjenih naroda. Regionalni sudovi nemaju ni moć ni ovlašćenje da ostvaruju pravdu onako kako to čini međunarodni sud.“

Međutim, čak i da je regionalni sud bezizgledna ideja, većina pravnih eksperata je ubeđena da je saradnja širom Balkana neophodna kako bi se obezbedilo da osumnjičeni za ratne zločine ne uspeju da umaknu pravdi.

Program za razvoj pri UN-u organizovao je okupljanja regionalnih sudija i tužilaca na kojima se raspravljalo o pitanjima koja su im svima zajednička, pa je saopštio i da postoji široki konsenzus oko toga da nakon 2010. neće uslediti puko povlačenje u nacionalne okvire.

Predlog Programa, da se osnuje „regionalna ekspertska komisija koja bi sprovela usklađivanje kaznene politike kako bi se olakšalo prepuštanje slučajeva od strane jednog nacionalnog suda drugome“, nije toliko dramatičan kao ideja regionalnog suda, ali je svakako realističniji. A u takvoj saradnji na nižem nivou je budućnost – izjavila je Ljubica Gojgić, koja za srbijansku Televiziju B92 izveštava o suđenjima u Hagu.

„Mislim da je najveći uspeh Haškog tribunala bilo osnivanje lokalnih sudova za ratne zločine. Svedoci su iz Hrvatske i Bosne dolazili u Srbiju, a oni iz Srbije odlazili su u Bosnu i Hrvatsku. Ti sudovi i tužioci razmenjuju dokaze, i njihova je međusobna saradnja očigledna“, kazala je ona.

Focus: Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/slaba-podraska-planu-o-osnivanju-balkanskog>